

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 zld.
pol leta 1 „ 60
četrti „ 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
ikrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznaniła in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odpriše rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nefrankovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
osezo poslano knjige
se ne vračajo.

Poziv članom „Zaveze“!

V državnem zboru predlagali so gg. Ebenhoch-Dipauli in tovariši, člani „katoliško-ljudske“ stranke premembo šolskega zakona. Ta predloga meri na to, da bi se ljudsko šolstvo podeževalo in bi imeli deželni zbori odločilno besedo pri vseh zadevah tičečih se ljudskega šolstva. Ako bi ta predloga obveljala, zadál bi se zlasti slovenskemu narodu smrten udarec, imel bi nedogledno slabe posledice za naše šolstvo in učiteljstvo.

Slovensko učiteljstvo izreklo se je še pred nedavnim časom iz tehtnih razlogov za podražavljenje ljudske šole. Dokler nimamo združene Slovenije, dokler se v Avstriji ne izvede federalizem na narodnostni podlagi, bilo bi našemu narodu podeželenje ljudske šole v obče velika nesreča. Kajti v tem slučaju izročila bi se razen na Kranjskem po vseh drugih slovenskih krajinah slovenska šola in po njej slovensko ljudstvo na milost in nemilost tujčevi peti.

Gg. Ebenhoch-Dipauli in tovariši pa so šli celo tako daleč, da so v večini avstrijskih kronovin izročili ne samo narodno ampak celo tudi versko vzgojo poljubni usodi, da le v nekaterih kronovinah zagotové svoji stranki oblast nad šolo in učiteljstvom — nad ljudstvom!

Slovensko učiteljstvo, slovensko razumništvo se mora odločno upreti taki preosnovi sedanjega šolskega zakona!

Obračamo se torej do vsega v „Zavezi slov. učit. društev“ združenega naprednega učiteljstva, da zastavi vse svoje moči v obrambo svojih pravic, v obrambo ljudskega šolstva in narodne izobrazbe.

Namen nove šolske predloge je znan. Tovariši, tovarišice! Stopimo mej narod, pojasnimo mu pretečo nevarnost, združimo se z vsemi izobraženimi, zavednimi rojaki po vseh slovenskih krajinah na odločen odpor napram nakanam gg. Ebenhoch-Dipauli et Comp.

Delujmo na to, da se vse razumništvo, vsi sloji slovenskega naroda obrnejo na merodajno mesto s peticijami, resolucijami ali protesti, da preprečimo uresničenje te predloge! Odbijajmo brez strahu sicer in odločno, pa stvarno in mirno sovražni napad! Saj branimo s tem sebe, svoje družine, svoj narod!

In osamljeni ne bomo v tem boju.

Vsak pošten rodoljub, vsakdo, komur še ni do cela zamrla ljubav do svojega teptanega naroda, kateremu ni narodnost in vera le fraza in sredstvo, bode gotovo z nami, na naši strani, v naših vrstah!

Tovariši, tovarišice! Časi so resni! Na delo torej za stanovsko našo čast in pravico, na delo v prosep našega šolstva, v prosep naroda slovenskega!

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ po Kranjskem, Koroškem, Štajarskem in Primorskem:

Dragotin Česnik s. r.
t. č. tajnik.

Luka Jelenc s. r.
t. č. predsednik.

Utrinki iz socijalne pedagogike.

Piše Brinjos. (Dalje.)

Ideja povračevalnega sistema.

Praktična ideja povračevanja ne zahteva le od posameznega člana, da naj se sleherno dejanje po pravšnosti povračuje, ampak ona se obrača tudi na družbo, ki je od te nravne ideje navdahnjena, da naj dobrodelnosti primerno plačuje in hudobije kaznuje. Dvojno nalogo ima potemtakem družba, v katerej je razširjena ideja povračevalnega sistema: ona mora, prvič dobrodelnosti povračevati, t. j. plačevati; drugič hudobije povračevati, t. j. kaznovati. Dobrodelnosti se pa zopet razdeljujejo na privatne in javne.

Privatne dobrodelnosti mora dotičnik vedno sam poravnati; družbi pristoji v tem slučaju samo nadzorstvo, kajti nekatere dobrodelnosti zahtevajo absolutno povračila, da ne povzročijo v nebo vprijočih krivic in svojevoljnih preprirov. V to ima država zakonodajo v roki, s katero po razdelitvi davka zavezuje žile, ki vodijo dobrote v uživanje lenuhom; zato ji služi aparat raznih zakonov, ki določujejo red v trgovini in obrtu, v tovarnah in na kmetijah, ki urejujejo mero in vago, minimalne in maksimalne dohodke.

Javne dobrodelnosti mora pa povračevati jedino družba, kajti posamezni člani niso zavezani in tudi ne zmožni, da bi poplačali dobrote in usluge, ki jih je izkazal pojedinec vsej družbi. Katera osebna moč bi neki zadostovala, da bi dovolj nagradila junaka, ki je državo rešil zunanje nevarnosti ali pa notranjega poloma; umetnika, ki je ustvaril umotvore neminljive lepote, ali učenjaka, ki je iztaknil resnico, koja donaša družbi, v kateri je vzkliła, čast in morda tudi večje blagostanje in prosveto?! Da pa more družba dobrote, katere ji posamezni udje na pravnem, kulturnem in upravnem polju izvajajo, primerno nagrajevati, treba je, da se redno in pravilno obvestuje o svojih dobrotnikih, a tudi, da ima na razpolago sredstva, s kojimi plačuje. Točnih obvestil preskrbi si potom svoje uprave in tudi po zanesljivih časnikih; fond, iz katerega izérpuje nagrade javnim dobrodelnikom, doteka ji pa po pravnem in upravnem sistemu, ki ima svoje žile razpletene med svojimi člani.

Kdor je sprejel dobroto od katerega svojih sočlanov, more jo većinoma sam povrniti; nikakor pa ne more in ne sme poškodovanec povrniti zlo, ki ga je doletelo, kajti maščevanje nam ne more biti porok, da kazen ne bo prestopila meje pravšnosti, ampak ono v svoji slepoti še bolj razruje nravno harmonijo, katera bi se naj dosegla s kaznijo. In vendar kliče nepovrnjeno hudodelstvo po povračilu! Najboljši dokaz, kako živo ukoreninjen je v človeku nravni imperativ, ki zahteva, naj se hudodelcu zlo, ki ga je povzročil, v isti velikosti povrne, in da ni to zahtevanje le refleksija v modrujočih glavah učenjakov: kaže se nam v takozvani „linčni justici“, katero uporablja posebno ob slučaju anarhičnega gibanja ali pa v krajih, ki so preoddaljeni od kazenskih oblastij, (ko na pr. ponekod v Ameriki, koder so le redkonasejana sela), katerasibodi druhal priprostega ljudstva, ki dotičnega hudodelca meni nič tebi nič kamna ali pa povzdigne med nebo in zemljo. Linčjustica je seve veliko nasilstvo, da, kazni vredno zločinstvo, toda

izrodek pravice kaže nam vendar-le, kako globoko je v človeški duši ukoreninjeno teženje po povračevanju, kako splošne veljave je nazor Hegel-ov, „da kazen je pravica hudodeleca“!

Kazen ima sicer že v sebi svoj smoter, ki je izražen v praktični ideji pravšnosti; toda dandanes postal je že bolj popularen nazor, da kazen bodi le sredstvo, ne pa sama sebi cilj in konec. Kant in Hegel zagovarjata kazen samo na sebi, ona sta reprezentanta absolutne kazenske teorije. Nasprotno se pa postavlja Herbart na stališče, s katerega smatra kazen le za služkinjo ideje popolnosti, blagohotnosti in pravice. On je zastopnik relativne kazenske teorije, ki vidi povod kazni v tem, da se hudodelec spametuje, poboljša ali pa postavi v svarilo.

1. Ako se oziramo na idejo popolnosti in polagamo v njo motiv, pokaže se nam kazen kot sredstvo, da se hudodelec spametuje, t. j. da obrne večjo pozornost na vse svoje dejanje in nehanje, posebno pa da pazno pretehtuje, kaj je dobro in blago, a kaj slabo in hudobno. Kazen je v tem oziru posebno zabranjujoča, ona je nekako preventivno sredstvo, ki brani krivcu, da bi se zopet povrnil v prejšnje mlake človeške nrvnosti.

2. Da položimo povod kazni v idejo blagohotnosti, služi ona le v poboljšanje hudodeleca. Na tem stališču zavzema kazen obliko ljubeznjive vzgoje, človekoljubnega dejanja. Hudodelec se v sedanosti naloži večja ali manjša butara trpljenja in zla, toda le zato, da bi se v prihodnosti ubranil še večjega hudega, popolnega nrvnega poloma, ki bi ga lahko do cela izključil iz družbenega življenja. Ljubezen do bližnjega narekuje sodniku obsodbo, ako mu je ideja blagohotnosti pred očmi, iz ljubezni vzame tudi skrbni oče ali blagočuteča mati šibo raz police, da vzgoji in poboljša nrvno razdivjano deco. Smoter kazni ni v tem slučaju, da se zlo v prihodnje zabrani, ampak osobito, da se kaznjenev v svoji notranosti predrugači, da se mu ugladi pot v srečnejšo, nrvnejšo bodočnost.

3. Sè stališča ideje prava vidi se nam kazen svarilo, ki vzdržuje vse ude pravne družbe v določenih mejah, katerih ne smejo prestopiti, ako nočejo trpeti zažugane kazni. S tem izvrši se nekak psihičen pritisk na duševnost vsakega, katerega mika, da bi ruval proti družbenemu redu, ali pa, da bi zlovoljno poškodoval svojega sobrata; kazen, ki jo je družba zažugala in katero je tudi že dostikrat izvršila, straši ga in svari ne-prenenhoma.

Kateri teh nagibov kazni je neki pravi? Da absolutna kazenska teorija, ki zahteva kazen le zaradi zla samega, ni popolnoma napačna, ker se nahaja že od nekdanj, ko je izključljivo ona narekovala povračevanje (oko za oko, glavo za glavo), pa do najnovejšega časa, ko se pojavlja v linč-lavu: — kdo bi o tem dvomil! Da pa tudi nagib kazni, da bi se dotičnik spametoval, poboljšal ali pa postavil v svarilen vzgled, ni povsem prazen, v to nam je porok naše nrvno čustvo. Razvidno je torej, da vsi motivi kazni so nrvno utemeljeni, in da tisti, ki zastopajo le jednega teh nagibov, ne morejo nikakor trditi, da so sledili v nekaljeni studenec svojemu nrvnemu čustvu. Najčešče dogaja se dandanašnji, da se motiv svarila neguje in povzdiguje na stroške blagohotnosti in pravšnosti, kajti le zadnja zamore prav za prav odločiti mero zla, ki se naj hudodelec povrne, da se zopet ublaži nrvno nesoglasje. Toda glas pravšnosti se navadno presliši, ona se nekako podrejuje ideji prava, ki v svoji mrzlosrčni brezobzirnosti narekuje hudodelen kazni, ki presegajo meje povračevanja in vzbudijo potemtakem opetno nrvno disharmonijo. Vojaško kazensko postopanje na pr., ki uhajalec strogo — sè smrtjo — kaznuje, podpira sicer izborna red in drži svoje ude krepko v uzdah; čut pravšnosti se bode pa vsikdar upiral kazni, ki ni v nikakem pravem razmerju s prestopkom.

Kdor hoče premotrivati naš kazenski zakonik v luči svojega nravnega čustva, zadel bo na mnogotere zanimive točke, katere bodo razreševali še le naši pozni potomci.

Ideja upravnstva.

Ideji pravne in povračevalne družbe odkrile sta nam nekatere rane, ki razjedajo človeško družbo v njenem najobčutljivejšem mozgu, in postavile nasprotno nekatere za-
branjajoče naredbe, ki ubirajo razruvano celoto v nravno harmonijo; ideja upravnega sistema teži pa po pozitivnem dopadenju, kajti ona se naslanja, izvirajé iz praktične ideje blagohotnosti na skupino človeških bitij, ki so si zastavila blag smoter — da, nekaternikom celo jedin —, da bi se kolikor mogoče povzdignilo materijelno blagostanje (salus publica) slehernega posameznika in vse družbe.

Upravni sistem mora osnovni kapital oskrbovati in na najzdatnejši način pomnoževati; njegova naloga je, da so mu znane želje družbenikov, ki bi se naj izpolnile, njegovo polje: raznoteri dotoki in mnogobrojne žilice, ki privajajo družbenemu telesu oživljajoče moči. Le-ta kapital zлага se iz dveh činiteljev: 1. iz materijelnega blaga in 2. iz produktivnih močij, bodisi duševnih ali fizičnih.

Aktivnih moči ne smatrajo nekateri za kapital, in vendar je to kapital prve vrste, kajti najbogatejši zakladi zemlje rjavijo in plesnijo nepozabljeni, ako ni inteligence in moči, ki bi jih znale prekovati v drobiž, v družbeno kri. Pomislimo le na tropične kraje in poglejmo v Severno Ameriko, kjer dandanes mrgoli v izobilju in blagostanju se kopajočih ljudij, koder so se pred nekaterimi stoletji borni rdečkožci v potu svojega obraza trapili in mučili, išče si grizljeja za lačni želodec. Samo jedna genijalna misel, da jo izkoristimo, more nam in zanamcem podpisati menjico na milijone in milijarde. Kak ogromen kapital reprezentuje uporaba pare v strojih na suhem in na vodi, kake koristi prinaša nam električna iskra ali uporaba solnčnih žarkov, koliko dobrega rodila je misel, ki je skrajšala pot po sueškem prekopu!

(Dalje pride.)

Formalne stopnje.

Piše Matija Lichtenwallner.

(Dalje.)

V prvej vrsti treba je odgovoriti na vprašanje, koliko učne tvarine naj formalne stopnje na jedenkrat obsegajo.

Vsak učni predmet mora se razdeliti na manjše učne celote, katere je treba obdelovati po formalnih stopnjah. Te manjše učne celote imenuje Ziller „metodične jednote“. Nikakor se ne zahteva, da se obravnava vsake metodične jednote v jednej učnej uri dovrši; včasih je celo umestno, da se večje metodične jednote razdelé na več ur. Obseg posameznih jednot odvisen je v prvej vrsti od kakovosti učnega predmeta. Ta mora imeti določeno množino konkretne tvarine, katera naj zopet obsega neko določeno mero pojmov, s katerimi se naj učenci po dotičnem pouku seznanijo. Jednota naj ne bode torej premajhna, da zadostuje vsebina ravno navedenim tirjavam, naj pa tudi ne bode preobširna, da ne ovira učencev pri spominjanju. Obseg metodične jednote odvisen je dalje od individualnosti učenceve in je v tesnej zvezi z njegovo apercipijsko zmožnostjo. V obče pa ima učitelj pri določbi metodičnih jednot veliko prostost.

Druga tirjatev je napoved učnega smotra. Ziller zahteva, da se pred obravnavo vsake metodične jednote učencem napové smoter, ki ga imajo učenci v skupnem delovanju z učiteljem doseči v dotičnej uri.

Ali pa je tudi važno in potrebno, napovedati učencem učni smoter?

Kdor želi in zahteva, da naj učence vse svoje sile pri učenju napenja, da naj vso svojo pozornost obrača do novega predmeta, mora mu takoj povedati, o čem se bode razpravljalo, že iz početka mora biti učencu znano, kaj mu je pri dotičnem pouku doseči. Z vprašanji, katerih svrha učencu ni jasna, voditi ga do smotra, nima pravega smisla. Začuden se učenec na koncu poti, po kateri smo ga v duhu vodili, ozre, ne da bi vedel, kako se mu je zgodilo. Nasprotno pa podaja izvestna in jedrnata napoved učnega smotra učencu najprimernišo dispozicijo za duševno delavnost v dosego novih učnih rezultatov.

Napoved učnega smotra pa še ima višji pomen. Ziller pravi: „Brez smotra ni volje“. Nagon k hotenju je pač glavna svrha, ki jo zasleduje smoter, in prva njegova naloga je torej vzgojevalna. Učenec naj se prepriča, da je zopet za jeden korak napredoval, njegovo zaupanje v samega sebe se s tem ojači in vzbudi se v njem teženje po višjih smotrih.

Na drugi strani podpira napoved učnega smotra bistveno aperepcijski proces. S tem, da se učencu napove smoter, vzbudi se v njem željno pričakovanje novega, neznanega. To pričakovanje je duševni glad, kateri želi čim najhitreje biti nasičen z duševno hrano, in je vsled tega tako koprnenje najugodniše razpoloženje za sledeči pouk.

Naposled oživi napoved smotra v učencu vse tiste predstave, katere so potrebne za vsprejem nove tvarine ter olajšuje s tem smotru sledeče razkrojevanje ali analizo.

Da smoter vsem tem tirjavam ustreže, mora pa tudi tak biti. Imeti mora določeno vsebino, da vzbudi v učencu določene predstave. Teženje učenčeve zadobiti mora izvestno smer in v to svrhu je potrebno, da se smoter vselej stvarno označi. S praznimi besedami kakor „Danes hočemo obravnavati neko novo pesem“ itd. se pač nič ne doseže. Take besede so presplošne in ne zbudé v učencu nikakih predstav.

Krivo bilo bi tudi mnenje, da je napoved učnega smotra vedno identična z naslovi učne tvarine. Tak smoter presegal bi večinoma duševno obzorje učenčeve. Smoter naj bo torej v nekem soglasju s predstavami, katere si je učenec že pridobil, ali z drugimi besedami, smoter naj bo shvaten.

Nasprotno pa smoter ne sme imeti preobširne vsebine. Smoter, ki preveč ovadi, zmanjša v učencu zanimanje za novo snov ter stori pričakovanje pri učencih in njihovo radovednost, katera je za vspešen pouk tako neobhodno potrebna, iluzorično.

Kar se tiče slovniske oblike, opomnimo naposled, da se smoter lahko izrazuje kot stavek, kot vprašanje, na katero ne pričakujemo nobenega odgovora, ali kot naloga.

Sedaj še le zamoremo razpravljati o posameznih formalnih stopnjah, katerih je po Ziller-ju pet.

I. stopnja: analiza, razkrojevanje ali priprava.

Slišali smo, da obrača učence vsled napovedi učnega smotra vso svojo pozornost do novega predmeta. Nove tvarine pa ne more učitelj posaditi kot nekaj za sebe obstoječega v notranji svet učencev. Ta mora namreč pogoje za vsprejem nove tvarine že v sebi nositi. V učencu mora biti nakupičena neka miselna zaloga — pojmi, sodbe, sklepi — pridobljenja vsled izkušnje in prejšnjega pouka, zaloga, katera je novej tvarini, s katero nam je učenca seznaniti, slična, katera je z njo kolikor toliko sorodna. Ta miselna zaloga v učencu podaja, rekel bi, kline, s katerimi se nova tvarina v učencu pričvrsti; na to staro miselno zalogo mora učitelj pripenjati vselej novo tvarino. Brez take prisnove je vsprejem nove tvarine nemogoč, aperepcijski proces se ne more vršiti, in ves daljnji pouk ostane brezuspešen.

Pri izbiranju učne tvarine mora se torej učitelj vselej vprašati, najde li nova tvarina v miselni zalogi učencevi dovolj sličnih ali sorodnih predstav, najde li tamkaj dovolj pri-

snovnih točk. To načelo veljavno je ne le za posamezne metodične jednote, ampak za učne načrte sploh.

Pri svoji pripravi mora torej učitelj:

- a) izsledovati, katere predstave v učencu za vsprejem nove tvarine biti morajo;
- b) katere teh predstav v učencu faktično biti morejo.

Ako se učitelj pri tem premišljevanju prepriča, da razlika med starimi predstavami in novo tvarino ni prevelika, tako da se lahko vrši apersepcijski proces, tedaj sme podavati svojim učencem dotično novo snov.

Katero nalogo pa ima izvršiti analiza ali priprava pred podajanjem nove tvarine?

Nikakor ne zadostuje raziskati, ima li učenec dovolj starih predstav za vsprejem novega gradiva. Učitelj mora sedaj učenca samega pripravljati. V to svrho mora vse primenjajoče (appercipierende) predstave:

- a) v zavest spraviti,
- b) jih oživetiti in pojasniti,
- c) jih, ako je potrebno, popraviti in jim marsikaj dostaviti,
- d) jih naposled urediti.

Ta stopnja imenuje se analiza, ker analizuje ali razkroji otroško omislije na dva dela: a) v jeden del, kateri je za vsprejem nove tvarine potreben, b) v jeden del, kateri ostane v ravno taistem trenutku indiferenten.

Analiza ne sme ovaditi nič novega. Ako bi se to zgodilo, odzela bi se s tem predmetu, s katerim se ima učenec potem seznaniti, vsa mičnost, zmanjšalo bi se v učencu zanimanje za novi predmet. Iste slabe posledice imela bi preveč temeljita analiza.

Kar se tiče učne oblike na tej stopnji, priporoča se neprisiljen razgovor, prosta zabava. Otroci naj kolikor mogoče sami povedó svoje izkušnje, nazore itd., učitelj naj ta razgovor ali to zabavo le nadzoruje in vodi, poglavitno delo pa naj izroči učencem.

Ko se analiza ali priprava dovrši, naj se raztreseni podatki, katere so učenci v teku prostega razgovora naveli, uredé in združijo.

II. stopnja: sinteza ali podavanje.

S tem, da smo v učencu vzbudili predstave, katere so novej tvarini, ki jo hočemo obravnavati, slične ali ž njo sorodne, storili smo ravno to, kar stori kmet sè zemljo, predno zaseje vanje seme. Kakor izorana njiva za sejanje, tako je sedaj učenec novi svet pripravljen, da se vanj postavi nova tvarina, in sinteza skrbi sedaj za zvezo starih predstav z novim gradivom. Na tej stopnji vrši se prvi glavni čin vsega učenja, apercepcija. Imenuje se pa stopnja sinteza, ker oskrbuje zvezo ali sestavo predstav in pojmov.

Prva naloga učiteljeva na tej stopnji je podavanje nove tvarine. Apersepcija vrši se lahko in sigurno, ako je bila priprava ali analiza dobra, in nekateri Herbart-ovci trdé, da ravno vsled tega ni potrebno, podane tvarine še podrobno razlagati.

Elita Herbart-ovcev pa zahteva, da naj sledi podavanju razlaganje vseh tistih točk, o katerih mislimo, da so še učencem nejasne, ter imenuje to podrobno razkladanje v globljenje.

Sinteza ima torej izvršiti dve nalogi:

- a) podavanje nove tvarine,
- b) vglobljenje v to tvarino, t. j. nje razlaganje.

Podavanje vrši se lahko na tri načine:

- a) z živo besedo — s pripovedovanjem;
- b) s pismeno besedo — s čitanjem;
- c) s tem, da se predoči učencem dotično učilo.

Nikoli naj se ne podaja mnogo učne tvarine na jedenkrat, ampak polagoma del k delu pridevaje. V vsako posameznost treba se je učencem vglobiti, da se doseže popolna jasnost.

Dalje zahtevajo Herbart-ovci, naj se skrbi za primerno menjavo med vglobljenjem in pomišljanjem. Menjava pri duševnem delu manje utruja učenca in vsled tega je psihološko utemeljeno, ako sledi vglobljenju pomišljanje, katero potem združuje posamezne predstave.

Deli metodičnih jednot pa še iz drugega vzroka ne smejo biti preobširni. Herbart-ovci zahtevajo namreč, naj podavanju sledi takoj reprodukcija podane tvarine.

S tem pridemo do razmotrivanja druge naloge, katero ima izvršiti sinteza, namreč do vglobljenja.

Slovstvo.

Začetnica za slovenske ljudske šole. Sestavila Janez Koprivnik in Gabrijel Majcen. Velja vezana 50 vinarjev. Na Dunaju v c. kr. zalogi šolskih knjig, 1897.

Začetkom šolskega leta 1897/98 uvede se v one ljudske šole slovenskih pokrajin, koder se je doslej v osnovnih razredih poučevalo po Ivan Miklošič-eveji „Začetnici“, nova zgoraj imenovana šolska knjiga. C. kr. zaloga šolskih knjig na Dunaju ni dala več ponatisniti stare Miklošič-eve „Začetnice“, nego je ravnokar natisnila in izdala novo Koprivnik-Majcen-ovo, katero že razpošilja raznim knjigotržnicam po Slovenskem v razprodajo, v kratkem jo pa tudi dobó šolska vodstva službenim potom kot šolsko in učno knjigo za uboge otroke.

Ne bode torej odveč, ako si sestavo in ureditev nove „Začetnice“ natančneje pogledamo, staro „Začetnico“ z novo primerjamo, da doženemo, v čemur se nova šolska knjiga od stare razločuje, katere prednosti jo dičijo od njene prednice.

Odkar je postalo javno, da sta dva odlična slovenska šolnika mariborskega učiteljska dobila naročilo od c. kr. zaloge šolskih knjig na Dunaju, naj spišeta in sestavita novo „Začetnico“ za slovenske ljudske šole, je slovensko učiteljstvo s teškim srcem in z opravičeno nado pričakovalo izdajo te šolske knjige; kajti stara „Začetnica“ je bila v didaktično-metodičnem oziru, zlasti pa gledé na jezik, ki se odlikuje po svojem ukornem in prisiljenem zlogu, zelo nedostatna in je vsled tega delala učiteljem in otrokom mnogo preglavice.

Nova šolska knjiga kaže odločen in izdaten napredek; vsa ureditev priča o sodelovanju več izkušenih močij; vsaka stran knjige razodeva jasno, da jo je sestavljala

vešča in spretna roka; pred vsem nam ugaja popolna izločitev tvarine za nazorni nauk in njega nadomestitev z dotičnimi berili vzgojevalne smeri. Tako je prav! —

Koprivnik-Majcen-ova „Začetnica“ obsega dva dela: I. del. Pisane in tiskane črke. Vaje v branju. II. Berila.

I. del obravnava najprej izven samoglasnikov trpežne in še le potem hipne soglasnike; ta razvrstitev ni slučajna, nego metodično utemeljena, opira se na vsestranske izkušnje ter bodé gotovo zelo pospeševala in izdatno podpirala začetne vaje v čitanju, ker bodo otroci brez velikih težav združevali in spajali samoglasnike s trpežnimi soglasniki.

Popolnoma odobravamo izpremembo pisanim oblikam velikih črk: *B, D, E, K, L, R, T*; otroci n. pr. prej pogodijo veliki *D* in *L* s tistim lokom spodaj nego samo z valovito črto.

Vaje v čitanju so precej pomnožene; vsaki obravnavani črki je pridejano več bralnih vaj, navadno jedna pisana in po dve in tri tiskane; s posebno skrbjo se je gledalo na ponavljanje; pri vsaki z nova predstavljeni črki se prejšnje že znane vedno in dosledno ponavljajo. Prednost nove knjige je, da nastopajo v bralnih vajah jednako-glasne ali jednako glaseče se besede kakor: pet, ped; sit, zid itd.; pri razzlogovanju opazili smo trojno stopnjo: a) razzlogovanje je označeno z vezajem, b) s praznino, c) ni označeno, beseda nastopi v celotni obliki; na koncu obravnavanih malih pisanih in tiskanih črk nam podaje nova „Začetnica“ namesto posameznih v nobeni organični zvezi stoječih stavkov 4 sestavke: v šoli, jutro, poldan, večer, ki so povsem primerni in v otroškem duhu spisani; jako umestna je

tudi bralna vaja s samoglasniškim „r“ na str. 38. Srečno in spretno je izvedena obravnava velikih pisanih in tiskanih črk; vsaka velika črka poučuje se za se, k večjemu po dve skupaj, ako ste si gledé pisane ali tiskane oblike podobni. Izpuščena so tudi vsa lastna imena iz domovinoslovja, kakor: imena mest, vasij, gor, rek in dežel, ki se otrokom na tej stopnji ne dajo dovolj pojasniti ter so vsprejeta le lastna imena: a) moška krstna, b) ženska krstna in c) priimki.

II. del obsega samo etična berila vzgojevalne smeri, suhoparna in duhomorna tvarina za nazorni nauk ni našla več prostora. Celo prav! Dotično tvarino najde vsak učitelj v Gabršek-ovej knjigi: „Nazorni pouk v ljudski šoli, I. del“ ali pa si jo priredi sam! Berila so razvrščena po svoji vsebini na podlagi nazornega pouka v pet skupin: A. Šola. B. Dom. C. Pri hiši. Č. Šolski kraj. D. Solnce, nebo in čas. Izbrana tvarina je prava dušna paša, od najboljših slovenskih pisateljev ter priča o finem okusu in globokem razumevanju otroške nravi. Ugankam je pridejana v kazalu tudi rešitev.

Nekaj tiskovnih pomot smo zasledili: stran 6 ne-vem namesto: né vem; stran 14 seme resa namesto: seme, resa; stran 22 so moč ni namesto: so močni; stran 33 šele namesto: še le; stran 38 cunjja suknja namesto: cunjja, suknja; stran 55 možko namesto: moško; stran 69 prebili! namesto: prebili!; stran 70 je išče namesto: jo išče.

Tudi nekoliko neljubih stvarnih nedostatkov se je vrnilo v knjigo.

Stran 14 in 15 fer-fo-li namesto fr-fo-li, kar bi pa tudi ne bilo metodično, ker se dotična vaja stoprav na str. 38 nahaja; najbolje bi kazalo to besedo izpustiti; str. 18 veže se naj. prenaredi v „ve-ži!“, da ne boste dve jednaki obliki v jedni in tisti bralni vaji; stran 19 koš, gož prezgodaj, ker se črki g in k obravnavate na strani 28 in 29; besedi naj se vrineti pri vaji s k stran 30; stran 24 gad naj se pristavi „kad“ in obe besedi ponatisnite na str. 30; str. 29 „iz golča“ naj se preinači: iz guše ali gol-še, glej Pleteršnik-ov slovar; str. 34 „izlet“ zl ni skupek, beseda je zložena iz-let, naj se izpusti; stran 49 Naj te šola veseli! namesto Šola naj te veseli! Umevno!

Na strani 80 beremo: „kjer so ravno dozorevale žlahtne krušnice“. Ni nas sram povedati, kateri „plod“ znači izraz „krušnice“. Gorko je želeti, da se te pomote v drugi izdaji odstranijo.

Jezik je preprost in pravilen; v sestavkih prevladuje prosti stavek, ki je otroškemu razumu in duhu na tej stopnji najbolj pristopen in primeren. Zunanost knjige je lična in okusna in vezba, kar je mnogo vredno, trdna in trpežna, tisk je velik in razločen, kar je samo po sebi umevno.

Sestavljatelj smeta ponosna biti na svoje delo. Za prebiti trud in napor naj ju tolaži zavest, da sta učiteljem sicer olajšala trudapolno in naporno delo, zajedno pa neizmerno koristila mladini in domovini! Božji blagoslov naj spremlja drobno knjižico, da obrodi obilo sadu!

Laporski.

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slov. učit. društev“.

Št. 164.

I.

Direktorij „Zaveze slov. učit. društev“ je prejel od odbora „Družbe sv. Mohora“ v Celovcu to-le pojasnilo:

Slavnemu direktoriju „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Št. Jurju pri Kranju.

Na dopis slavnega direktorija „Zaveze slov. učiteljskih društev“ od dne 20. januarja t. l. št. 128 odgovarjajoč, izjavlja odbor „Družbe sv. Mohorja“, da kakor nikdar ne prej, tako tudi zdaj nikakor ni mislil in hotel s povestjo „Nevednost in sleparstvo“, ki je tiskana v Koledarju za l. 1897 na strani 31—38., žaliti učiteljskega stanú.

Odbor obžaluje, da se je poedin stavek (In tisti . . . . . zastoj, str. 34.) iztrgal iz celote in tol-

mačil tako v protislovji vsej smeri, ki preveva dotično povest.

Ob jednom odbor naznanja, da zategadelj ni prej odgovoril na gori omenjeni dopis, ker iz različnih vzrokov mej tem časom ni bilo odborove seje ter je še le v seji dne 25. aprila obravnaval v dopisu mu naznanjeno in v listih objavljeno pritožbo.

Ume se pa samo ob sebi, da je odbor trdne volje, zanaprej vsled dosedanjih izkušen še bolj paziti na to, da bi se kaka beseda ali kak stavek ne mogel tolmačiti v napačnem smislu.

Izražajoč najodličnejše spoštovanje učiteljskemu stanu, želi si odbor „Družbe sv. Mohora“ z vsem učiteljstvom uzajemnega in složnega delovanja sveti verí in vedi v prospeh.

V Celovcu, dne 1. maja meseca 1897. l.

Jan. Nep. Huter s. r.

Dr. Val. Müller s. r.

tajnik.

vodja.

Št. 163.

II.

Krajevni pododsek za prireditve glavne skupščine „Zaveze“ v Celju je podpisanemu direktoriju naznanil, da se zborovanje ne more vršiti — kakor je bil sklenil zavezi upravni odbor — dne 4. in 5. avgusta meseca t. l., ker se boče skoraj istočasno, slovesno otvoril celjski „Narodni dom“.

Ravnateljstvo posojilnice v Celju, ki je lastnica „Narodnega doma“, je v principu sicer dovolilo, da se vrši zborovanje v „Narodnem domu“, izreklo pa je željo, da bi bilo z ozirom na omenjeno okolnost znabiti boljše preložiti zborovanje na mesec september.

Direktorij „Zaveze“ je v svoji seji dne 16. t. m. sklenil nasvetovati upravnemu odboru, da se glavna skupščina preloži na 8. in 9. dan meseca septembra.

Brž ko dojde od gg. odbornikov odgovor, bode se sklep objavil v „Popotniku“.

Direktorij „Zaveze slov. učiteljskih društev“ v Št. Jurju pri Kranju, dne 16. maja meseca 1897. l.

Drag. Česnik,
tajnik.

Luka Jelenc,
predsednik.

Št. 162.

III.

Slavna okrajna učiteljska društva nujno prosimo, da pošljejo v smislu § 7, lit. a) zavezinih pravil svoje doneske za leto 1897. Za letošnje leto je po sklepu slavne delegacije dne 19. avgusta meseca l. l. v Opatiji plačati 20 kr. od vsakega pravega in 10 kr. od vsakega podpornega člana.

Ob jednem opozarjamo ona učiteljska društva, katera so še društvenino na dolgu za leto 1896. ali pa tudi že od več let, ali vso ali v manjših svotah, naj isto poravnajo, sicer jih bomo smatrali izstopivšim po § 6, lit. d) naših pravil.

Direktorij „Zaveze slov. učiteljskih društev“ v Št. Juriju pri Kranju, dne 16. maja meseca 1897. l.

Drag. Česnik, Luka Jelenc, Fr. Luznar,
tajnik. predsednik. blagajnik.

Črešnice pri Celju. (O zborovanju učiteljskega društva za celjski in laški okraj dne 2. maja meseca t. l.) To pot smo sijajno dokazali, da nas tudi skrajno neugodno vreme ne more ovirati, ako se nam je sniti k veselemu bratskemu sestanku in k resnemu pogovoru naših stanovskih teženj. Cel dan je lilo in vendar se nas je v prijaznem Laškem trgu, kjer smo se namenili obhajati svoj letošnji majalis, zbralo 30 udov in poleg tega sta se nam pridružila še kot gosta tovarišica gđ. Reverschütz in tovariš gospod Kresnik, oba iz Laškega trga. Pozdravili smo v svoji sredini novega uda, tovariša Kavčiča, nadučitelja v Jurkloštru; istotako je tovariš Waldhans, učitelj na okoliški soli v Celju, dal oglasiti svoj pristop kot pravi ud. Posebno razveselilo nas je, ko je predsednik naznanil, da so nadalje še stopili društvo

kot podporni udje gg. Lončar, dr. Praunseis, Vanič in Vavken v Celju in gosp. Mržel v Laškem trgu, ki je zborovanju cel čas prisostoval. — Predsednik, tovariš Stukelj se je v svojem daljšem nagovoru med drugim spominjal pokojnega tovariša J. Lopana in je zahvalil tovariša Schmoranzera, ki mu je napisal lep nekrolog; izrazil je tudi srčno željo, naj se častnemu članu, tovarišu Brezovniku, ki je bil vsled bolehnosti prisiljen se podati v stalni pokoj, zopet utrdi ljubo zdravje in naj mu je dano mnogo let uživati pokojnino. Poslala se mu je tudi primerna brzozavka.

Najzanimivejša točka dnevnega reda je bilo duhovito podavanje tovariša Stukelja. „Vrvenje in drvenje“ je dal naslov svojemu govoru, v katerem je najprvo v nekaterih potezah označil ljuti boj, ki se bje za novodobno šolo v javnem življenju, potem je pa z živo besedo razmotrival naše „vrvenje in drvenje“ v šoli — pri pouku, rekoč, da smo v preveliki gorečnosti zagazili v čudno temeljitost in obširnost, v pretirano koncentracijo in v druge napake ter da naj krenemo nazaj na boljše pot, na katero se je on kot spokorjenec že povrnil. Kakor okrepevalen studenec je vplival ta govor na duha poslušalcev in nekateri tovariši se niso mogli vzdrževati, da ne bi bili v navdušenih besedah naglašali, kako iz srca jim je bila govorena vsaka beseda. Upamo, da tovariš ustreže našej želji ter ta svoj govor podá tudi „Popotnik-ovim“ čitateljem.* — Z veseljem se je pozdravil sklep, da se vrši letošnja glavna skupščina „Zaveze“ v Celju. V ta namen se je izvolil posebni krajni odbor (tovariši Krajnc, Kramar, Munda, Petriček in Schmoranzera), ki ima oskrbeti vse potrebne priprave. Upamo, da se bodo odzvali naši prošnji tudi nekateri p. n. slovenski meščani celjski ter se blagovolili pridružiti temu odboru. — Banka „Slavija“ je poslala natančno v smislu pogodbe glđ. 21-53 kot provizijo od zavarovanih članov. — Društvo se je izreklo proti ustanovitvi internatov za učiteljske pripravnike. — Poročilo štajerskega „Lehrerbunda“ o zadnji seji odposlancev se je vzelo na znanje. Tovariš Knaflič se je naprosil, da je prevzel za prihodnje zborovanje podrobno poročilo o učiteljskih bolniških blagajnicah. — Pogovarjalo se je o ustanovitvi učiteljske denarne zadruga in je ta zadeva vzbudila veliko zanimanja. — Živahen razgovor se je vnel vsled vprašanja iz „vprašalne skrinjice“, namreč, zakaj da je v okrajnem šolskem svétu učitelj-zastopnik zapisnikar. Naglašalo se je, da je to za učitelja poniževalno, da je tlaka, da vsled tega ne more v dovoljni meri zastopati učiteljskih zadev, torej naj se odpravi. Slišal se je pa tudi nasprotni glas. Končno se je sklenilo oskrbeti, da se ta zadeva o priliki prihodnje deželne učiteljske konference spravi v razgovor in po možnosti dožene. — Interpelovalo

* Tudi mi ga tega prosimo.

se je, zakaj se ni vršil nameravani shod spodnještajerskega učiteljstva, na kar se je odgovorilo, da, v kolikor se je moglo poizvedeti, se je shod zato preložil, ker se je zanj pokazalo premalo zanimanja. — O priliki letošnje glavne skupščine „Lehrerbunda“ se je sklenilo predlagati, naj se potrebno ukrene, da šolske oblasti ne bodo več nastavljale suplentov ozir. suplentinj brez vsakršne učne usposobljenosti.

Prihodnje zborovanje se vrši v nedeljo dne 4. julija meseca t. l.

Drugi, zabavni del tega sestanka, ki se je vršil popoldan v gostilni „§ 11“, bil je kaj živahen. Od cenjenih domačincev sta se nam pridružila tovariš Pertl in podporni ud gosp. Mrzcl, drugi pa — nihče.

Iz konjiškega okraja. (Konjiško učiteljsko društvo) je zborovalo dne 6. maja meseca t. l. Navzočih je bilo 15 udov, kot gost je pa došla gospodična Malenšek-ova, ki se sploh rada udeležuje društvenih zborovanj in pri taistih sodeluje kot izvrstna pevka. Zato nas je tembolj razveselilo, da je koncem zborovanja javila svoj pristop kot podporni ud društva. Bog živi vrlo gospodično! Društvu sta na novo pristopila tudi tovariša Lj. Černež in B. Serajnik, o katerih smo prepričani, da bosta vse svoje moči posvetila v prosep društva. Tovarišica gospodična Pirnat je svojo odsotnost opravičila. — Po prisrčnem nagovoru predsednika ste se zapeli iz Mohorske pesmarice „Majnikova“ in „Studencčak“. — V zapisnik se je vtihotapila neka opombica, ki je povzročila mal viharček, a ta se je hitro polegel, čim se je cela stvar pojasnila.

Društvo se je vsled dopisa učiteljskega društva za graško okolico izreklo proti nameravani ustanovitvi internatov za učiteljske pripravnike. — Prošnji za gmotno podporo „Knjižnice za mladino“, ki ste se poslali posojilnici v Konjicah in v Vitanji, žal, do danes še niste bili rešeni. Toda upamo, da se nam dovoli vsaj mali prispevek. — Na poziv predsedništva „Lehrerbunda“ se je nabralo za štajersko cesar Franc Jožefovo ustanovo 2 gl. — Poročilo o zadnji seji odposlancev štajerskega „Lehrerbunda“ se je vzelo na znanje. O bolniških blagajnicah poroča v prihodnjem zborovanju tovarih gosp. Tribnik. Tovariš gosp. Brinar je podaval o snovi „Opombe iz mojih pripravljalnih zvezkov“. Uvodom je omenil, da si v svojo šolsko dnevnic, v katero si zapisuje tam in tam kratke priprave na pouk, razvrstitev snovi za posamezne šolske dneve, načrte učne tvarine za prihodnji teden, podatke za šolsko kroniko, — beleži z rudečo tinto tudi razne pedagoško-diktatične migljaje, kakor mu jih narekuje šolska praksa. Podal je doslovno več takih opazk, v katerih si večinoma očita svoje lastne napake, tako, da je celo podavanje imelo obliko nekake „očitne izspovedi“. Snov je vzbudila precej zanimanja in želeli je, da bi še drugi tovariši oglasili podobne podatke iz svoje izkušnje.

Stavilo se je vprašanje: „Ali smem več let stare izkaznice šolskih zamud odstraniti iz arhiva?“ Po našem mnenju, da, saj jih slavni okrajni šolski sveti tudi. — Gosp. Eberl je predlagal, naj se deluje na to, da se zanaprej ne bodo več nastavljale kot suplenti (n-je) take osebe, ki niso dovršile najmanj treh letnikov učiteljskega. Po daljšem razgovoru, v katerem se je slišalo več opravičenih pritožb, se je sklenilo, pri letošnji glavni skupščini „Zaveze“ in „Lehrerbunda“ o tej zadevi izposlovati primerno resolucijo. — Na predlog tovariša gospoda Černeja se je sklenilo, delovati na to, da bo društvo, kolikor mogoče, v obilnem številu zastopano pri slavnosti 25letnice bratskega slovenjebistrškega društva.

Prihodnje zborovanje se je določilo na dan 1. julija meseca t. l.

Popoldne smo skupno obhajali veseli majnik ter se kratkočasili s prijateljskimi razgovori in s popevanjem lepih pesmi.

Delujmo vsak po svoji moči, da bo društvo lepo procvitalo! Vse osebnosti pa na stran!

Iz Slovenske Bistrice. „Slovenjebistriško učiteljsko društvo“ se je vzbudilo k novemu, čilejšemu življenju. Sklenilo je po možnosti zborovati vsak mesec in dne 8. rožnega cveta meseca t. l. slaviti petindvajsetletnico svojega obstanka na slovesen način.

Zborovanja dne 3. sušca, 1. malega in 6. velikega travna bila so razmeroma dobro obiskana. — Toda v majhnem našem okraju imamo na koncu prosvitlenega stoletja še 5 učiteljev-nedruštvenikov, med njimi celo nekega mladeniča.

Razun zanimivega podavanja gosp. J. Sabati-ja, ki nam je jako stvarno slikal nazore socijalnih demokratov o vzgoji in o pouku, bistrilo nam je um in „blažilo srce“ še več zelo poučljivih in burnih pogovorov.

V „vprašalno skrinjico“ je došlo več vprašanj; najvažnejši med njimi ste sledeči: 1. Ali so prosti vsi učenci šole, ako jih gre nekaj k spovedi? in 2. S katerimi pripomočki se morejo stariši prisiliti, da pridejo k učitelju-voditelju, da se zamore ta ž njimi pogovoriti o kakšnej zadevi, tikajoči se njihovih otrok? — Na prvo vprašanje je odgovoril gospod predsednik, ki je o tej zadevi poizvedel, da so prosti vsi učenci šole, ako jih gre nekaj k spovedi, pri drugem pa se je razvnel živahen razgovor, ter se je sprejel predlog gospoda L. Černeja, naj se zahteva pri uradni konferenci, da se popolnijo šolski zakoni v tem oziru, da dobi šolski vodja pravico pozvati stariše učencev na pogovore.

Povodom petindvajsetletnice imenovalo je društvo čast. gospoda dr. J. Bezjaka, ki je v kratkem času svojega delovanja kot nadzornik zelo povzdignil šolstvo v slovenjebistriškem okraju, veleč. t. gosp. župnika G. Cenca, kateri je celih 23 let neustraheno zagovarjal v okrajnem šolskem svetu učiteljstvo in

„moderno šolo“, ter svoja ustanovitelja gospoda J. Kristl-na in E. Tribnika, častnim članom.

Zapustila sta naš okraj gospica J. Jošt in pa gospod L. Černež, koji se je s svojo marljivostjo in z ljubeznjivim vedenjem vsem tovarišem posebno priljubil; radi tega smo ga izvolili na predlog gosp. J. Svetlina za častnega uda našega društva. — Pripustila je gospodična M. Š. Leskovar-jeva, učiteljica na Tinji.

V zborovanjih in še ob nekaterih drugih priložnostih vadili smo se pod vodstvom gospoda predsednika in gospoda pevovodje v petju, tamburanju in godbi na lok tako marljivo, da se smemo nadejati precej lepega uspeha pri koncertu. Ker pa nas je le majhno število in ker nismo namenjeni prirediti slavnosti le nam v čast, marveč da bi malo povzdignili ugled našega stanu, zato prosimo najljubneje čast. gospode tovariše in čast. gospodične tovarišice iz bližnjih okrajev, da se udeležite mnogoštevilno naše slavnosti ter da blagovolite tudi po možnosti sodelovati. — Upamo, da nas vsaj sosedje ne bodo pustili na cedilu!

Slavnost se bode vršila po sledečem redu:

A. 8. dne meseca junija ob 10. uri predpoludne sv. maša v župnijski cerkvi.

B. Po službi božji zborovanje v šolskem posloju: 1. Pozdrav. 2. Cesarska pesem. 3. Društveni dopisi. 4. Deklamacija g. A. Osane. 5. Slavnostni govor (gosp. L. Černež).

C. Ob jednih popoldne skupen obed v gostilniških prostorih gosp. K. Neuholda.

D. Ob štirih popoldne pevska vaja.

E. Ob 5. uri vaja za orkester.

F. Ob osmih zvečer koncert v dvorani gospoda K. Neuholda.

V s p o r e d :

1. „Avstrija moja“, možki zbor, A. Nedved; „Grüss Gott“, možki zbor, J. B. Blobner. — 2. „Naše gore“, mešan zbor, A. Förster. — 3. Potpourri iz „Freischütz“, Ar., J. Pohl; „Zur Begrüssung“, Polonaise, H. Wild. — 4. „Dalmatinski šajkaš“, tamburaški zbor, Šravec; „Narodna koračnica“, tamburaški zbor, J. Bartl. — 5. „Za dom med bojni grom!“, možki zbor, P. H. Sattner; „Nachtzauber“, možki zbor, A. M. Storch. — 6. „Nazaj v planinski raj“, mešan zbor, A. Nedved. — 7. Potpourri iz opere „Der Wahnsinnige“, Donizetti; Koračnica, C. Franke. — 8. „Turška straža“, tamburaški zbor, M. plem. Farkaš; „Poputnica hrvatska“, tamburaški zbor, M. plem. Farkaš.

Na veselo svidenje!

Š. P.

Iz goriškega okraja. Dne 6. maja meseca t. l. zborovale je v Gorici učiteljsko društvo za goriški okraj. Zborovanje je počastil z svojo navzočnostjo. med tukajšnjim učiteljstvom zelo priljubljeni društveni častni član, velečastiti gospod cesarski svetovalec in c. kr. okrajni šolski nadzornik Fran

Vodopivec. Društvenikov je bilo navzočih 43, med njimi 13 cenjenih tovarišic. Po predsednikovem pozdravu in izvolitvi dveh zapisnikarjev prešlo se je k dnevnemu redu.

I. Prebere in potrdi se zapisnik zadnjega občnega zbora.

II. O risanju brez stigem. Gospod nadučitelj Anton Bajc poročal je o tem predmetu jako zanimivo in jedrnato. Z zares dovršenim poročilom ter z mnogimi pojasnili na šolski deski podal nam je vrli gospod poročevalec jako umljiv in praktičen navod, kako postopati pri risanju brez stigem. Predsednikova zahvala za vestno poročilo je bila soglasno sprejeta.

III. O zboljšanju učiteljskega gmotnega stanja. Sklenilo se je soglasno opetovano naprositi deželni zbor za zboljšanje gmotnega stanja, ter so se izvolili trije člani, koji naj sestavijo z odposlanci ostalih deželnih društev po danih navodilih dobro utemeljeno prošnjo, koja se odpošlje na kompetentno mesto.

IV. Cepljenje amerikanskih trt na zeleno. Zelo praktičen navod o tem, za naš okraj prevažnem predmetu podal nam je iz prijaznosti velecenjeni gospod vodja kmetijske šole, gosp. Viljem Dominko. Hvala požrtvovalnemu gospodu!

V. Posamezni predlogi.

a) Sklenilo se je naprositi slavni c. kr. okrajni šolski svet, da nabavi vsem šolskim vodstvom uradne pečate.

b) Določil se je 1. dan meseca julija za prihodnje zborovanje.

Po skoro tri ure trajajočem zborovanju podali smo se skupno v slovenski „Grand Hotel“, kjer nam je postregel priporočila vredni gosp. Suda z dobro jedjo in pijačo. Tu je bil prebran tudi brzojavni pozdrav deseterice tolminskih učiteljev, koji so se spominjali, zbirani pri gosp. kolegu Vrtovcu, zborujočih kolegov. Slava jim!

Gospod urednik, bodite potrpežljivi in dovolite, da povem nekomu par besedice na uho.

Občuduj vestni gosp. dopisnik cenjenega „Popotnika“ (6. št.) in „Učit. Tovařiša“, kako je to krasno! Študiraj, kako je to, da za Tvojega časa, ko je bilo društvo v cvetu, je štelu blizu 80 udov; sedaj, ko ga društveniki zapušćajo po „francoski“ navadi tako, kakor miši ladjo, ki se ima potopiti, jih štejeje 89 reci: devetinosemdeset. Študiraj, — za Tvojega složnega časa prihajalo je k zborovanju do 30 in celo do 40 udov, a sedaj, ko je nastal razkol, o kojem trobiš med svet, ker ti doma o tem noče nihče verjeti, jih prihaja čez 40. Vidiš, dragi dopisnik, vsega tega je kriv mogoče glavni odbor, s kojim se ti ne strinjaš. Glavni odbor je tudi kriv, da se vrše dogovori o ustanovitvi deželnega društva in konvikta. Glavni odbor oziroma vrli društveni predsednik je kriv, da je prišla ministerskemu pred-

sedniku, prevzv. grafu Badeni-ju spomenica v roke, brez koje bi mogoče še dandanes ne imel nakazanih 8 gld. 33 kr. več na mesec. Vsega tega so krivi oni, ki spé „spanje pravičnega“, a Ti gosp. dopisnik, ki ne spiš, piši v zapričetem duhu, saj našel si verne poslušalce, ako ne na Primorskem, pa na Kranjskem. Ali —. Zdravstvuj in pripelji odpadlo četvorico 1. julija meseca zopet v očetovo hišo, kjer lahko razvidiš, da naša tla niso za razkol.

Društvenik.

Ptuj. Dne 6. maja meseca imelo je naše društvo izlet k Sv. Marjeti. Ker nam je bilo vreme milo, imeli smo zopet enkrat prijeten dan. Kakor že v navadi, okrašeno je bilo šolsko poslopje z zastavami, katere je tudi izvesila krepila ponujajoča Mikl-ova gostilna.

I. Ob pol 11. uri služila se je sv. maša, katero je čast. gosp. provizor Vogrine s svojo intencijo za nas brezplačno opravil; bodi mu izrečena za to srčna hvala. Pri sv. daritvi se je pela obligatna „Miklošič-eva“ z ulogo, katero sta izvedli vsem dobro znani tovarišici gospd. Štupcevi.

II. Zborovanje. Predsednik gosp. Žiher pozdravi navzoče gotovo vesel, da so se njegovim besedam: „Kdor ni z nami, je proti nam“, odzvali v tolikem številu; — — poznamo se. Počastilo pa nas je tudi lepo število gostov; med temi gosp. prof. Koprivnik. „Popotnik-ov“ urednik, gosp. Nerat,

Med učiteljstvom pravcati pravec

Vsem poznani vrli „humski slavec“;

gosp. Porekar s svojimi vernimi pristaši, č. gospod provizor Vogrine, čč. gg. kaplana Zadravec (Zavrač) in Mihalič (Hajdin); bilo je navzočih tudi nekaj kmetov. Da se zborovanje preveč ne zavleče, opustile so se uradne reči in gosp. prof. Koprivnik je iz prijaznosti prevzel podavanje. Sam marljiv kakor bučela, izbral si je to živalco za obravnavajoči predmet. Kratkemu popisu nje organizma sledila je razprava o življenju te žuželke in o praktičnih panjih. Gospod govornik je prinesel s seboj tudi več podob in škatljo z izbiro bučel in satovja držč se načela: *Begriffe ohne Anschauungen sind leer*. Podavanje je bilo vseskozi zanimljivo, kar je pričalo burno ploskanje; društveni predsednik je gospoda poročevalca še posebej zahvalil in zaklicali smo mu krepko: živio. Ob pol 1 je bilo zborovanje končano in gospod predsednik želi vsem dobro zabavo.

Še le pri obedu se je videlo koliko nas je; nič manj, ko 64! Med obedom, katerega nam je pripravila že dobro znana gostilna g. Mikla, vršile so se raznovrstne običajne napolitnice; petorica godcev je storila tudi svoje in tako nam je čas brzo in veselo potekel.

— o.

S Krškega. „Pedagogičsko društvo“ zborovalo je dne 6. aprila meseca t. l. v Škocijannu.

Zborovanja udeležilo se je 16 učiteljev in 8 učiteljic. Kot gost je počastil zborovanje gospod Matevž Kos, kaplan v Škocijannu. Točno ob 11. uri otvori društveni predsednik, gospod Josip Bezlaj, zborovanje, pozdravi navzoče ter se jim zahvali na obilnej udeležbi.

Predsednik poroča o društvenem delovanju od zadnjega zborovanja kakor sledi: Odbor je poslal vsem učiteljskim društvom vabila k pristopu oziroma naročitvi društvenih knjig. Za Ribnikar-jev spomenik se je poslalo 2 gld., za Praprotnik-ov pa 3 gld., pri sedanjem slabem gnotnem stanju društva ni bilo več mogoče. Na prošnjo za podporo je nakazal slavni deželni odbor kranjski 100 gld. Gospod ravnatelj Schreiner v Mariboru poslal je odboru obširen rokopis o risanju po ameriški metodi (prevod iz angleščine), ki se natisne v letošnji knjigi.

Potem se preide k drugi točki dnevnega reda. Poročevalec gospod ravnatelj Ivan Lapajne predaval je jako popularno in živahno: „Kako učitelj lahko pospešuje narodno blagostanje“. Povdarjal je posebno, da dober, marljiv učitelj v tem oziru lahko mnogo stori, ako napeljuje mladino k varčnosti (poštne hranilnice), si skuša pridobiti za provsploh blagostanja tudi ude krajnega šolskega sveta in druge veljavne može v občini. Dobro urejeni šolski vrtni in trtnice zelo pospešujejo ljudsko blagostanje. Tudi za občinske zadeve naj se učitelj po možnosti zanima, v primernih krajih tudi za posojilnice. Skuša naj z dobrim svetom podpirati občinske odbornike, ter jih s svojim vzgledom spodbuja k vspšnemu delovanju.

Poročevalec je rešil svojo nalogo častno in njegovemu govoru je sledila občna pohvala.

Metodiška obravnava gospoda predsednika: „Meritev teles v ljudski šoli“ je zelo zanimala poslušalce. Otroci so ga razumeli in so tudi jako lepo, glasno in v celih stavkih odgovarjali na stavljena vprašanja. Videlo se je, da je gospod predsednik dovršen strokovnjak, kajti dal nam je tekom svoje obravnave marsikatero dobro navodilo, katerega hočemo tudi mi vporabljati pri enakih obravnavah. Hvala mu!

Sledili so nasveti: Nadučitelj Gebauer nasvetuje, da bi se pri zborovanjih pedagogičkega društva uvedle tudi hospitacije, kar se odobruje.

Predsednik pohvali to misel, vendar pripomni, da bi društvo tej želji zamoglo ustreči le, ako učiteljstvo dotične šole, kjer društvo zboruje, sè svojimi učenci to omogoči.

Predsednik stavi vprašanje: „Kako naj pedagogičsko društvo primerno slavi petdesetletnico vladanja našega presvitlega vladarja?“

Učitelj gospod Skul nasvetuje, da se o tej zadevi odbor dogovori z drugimi učiteljskimi društvi. Nadučitelj gospod Ravnikar se s tem strinja, nasvetuje pa še, da pedagogičsko društvo izda slavnostni spis v proslavo petdesetletnice, kateremu naj se še

dodá poročilo o društvenem delovanju za ves čas njegovega obstanka. Se sprejme.

Predsednik zahvaljuje se udeležencem za požrtvovalnost, da so se v tako obilnem številu udeležili današnjega zborovanja ter mu z očitnim zanimanjem prisostovali in sledili in sklene zborovanje s trikratnim Živio in Slava presvitlemu vladarju Francu Jožefu I.

Po zborovanju ogledali smo si še res vzorno urejen šolski vrt in trtnico. Vrt kakor tudi trtnica delata čast marljivemu nadučitelju gospodu Francu Lavriču in tudi krajnemu šolskemu svetu.

Ob 1. uri zbrali smo se k skupnemu obedu, kjer nam je med prijateljskim razgovorom in primernimi napitnicami le prehitro potekel čas. Na poziv učiteljice gospice Olge Gašperin-ove zložili smo tudi malo svoto 17 K, od katerih smo odločili polovico za „Pedagogiško društvo“, polovico pa za „učiteljski konvikt“.

Dostaviti mi je še nekoliko besed o res prijaznemu sprejemu v Škocijanu. Iz šolskega poslopja in tudi iz drugih hiš, vihrale so nam nasproti cesarske zastave in narodne trobojnice, pri šolskem vhodu pa je bil postavljen slavolok. Strelanje s topičev pa nam je bil pozdrav, ko smo došli v Škocijan. Za vse te dokaze pravega prijateljstva in spoštovanja do našega stanu gre hvala vrlemu gospodu nadučitelju in zavednim Škocijancem, katerim v imenu odbora „Pedagogiškega društva“ izrekam najtoplejšo zahvalo, gospodom tovarišem, gospem in gospodičinam učiteljicam pa kličem: Na srečno svidenje pri jesenskem zborovanju v Radečah!

J. Rupnik, tajnik.

Maribor. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za mariborsko okolico priredi v četrtek dne 3. junija meseca t. l. društveni izlet v Slivnico in vabi tem potom vse p. n. člane kakor tudi tovariše neude in prijatelje šole in učiteljstva (tudi iz sosednih okrajev) k prav mnogobrojni udeležbi. Prihod v Slivnico od severa z jutranjem poštnim, od juga s sekundarnim vlakom, potem ob 10. uri zborovanje v šoli, po zborovanju pa ogledovanje kraja in njegovih zanimivosti. Ob pol 1. uri skupni obed v Wregg-ovi gostilnici in potem prosta zabava. Na veselo snidenje v mnogobrojnem številu! Odbor.

Iz ptujskega okraja. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za ptujski okraj bo zborovalo dne 5. junija meseca t. l. ob pol 11. uri dopoludne v okoliški šoli. Pri tem zborovanju se bodo razpravljale važne društvene zadeve ter vršile volitve delegatov k „Zavezi“ in „Lehrerbundu“. K obilnej udeležbi vabi Žiher, predsednik.

Hum pri Ormožu. (Vabilo.) Ormoškega okraja učiteljsko društvo priredi v četrtek dne 3. junija meseca t. l. na 13. t. m. določeni spomladanski izlet v Jeruzalem in Sv. Miklavž. Splošen vspered ostane, kakor je bil razglašen, le, ako bi se točke društvenega zborovanja kaj predrugačile, se bode to še pravočasno naznanilo. Pridite vsi častiti društveniki, kakor drugi slavni tovariši z mnogimi našimi prijatelji prav gotovo. Na veselo snidenje. Za odbor: Porekar.

NB. Slavno ljutomersko učiteljsko društvo se žal isti dan korporativno ne more udeležiti, ker doma zboruje, pač pa nam obljubuje polnoštevilno udeležbo za našo prihodnjo 25letnico.

Iz šmarskega okraja. (Vabilo.) Šmarskorogatsko učiteljsko društvo zboruje v torek po binokostih, dne 8. junija meseca ob 10. uri dopoludne v Šmariji po zadnjič določenem vspredu. K obilnej udeležbi uljudno vabi odbor.

Sv. Trojica v Slov. goricah. (Vabilo.) Učiteljsko društvo Št. Lenartskega okraja zboruje dne 3. junija meseca t. l. ob pol 11. uri dopoludne pri Sv. Benediktu v Slov. goricah. Poročevalci: gg. nadučitelj Bregant in Črnko, ter gspdc. Kristina Bregant-ova. Gostje dobro došli! K obilnej udeležbi vabi J. Mavrič, t. č. predsednik.

Iz Istre. (Vabilo.) Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj bode imelo svoj redni letni občni zbor v 3. dan meseca junija t. l. v Borštu z običajnim dnevnim redom. Pred zborovanjem bode odkritje F. Breitschopf-ovega nagrobnega spomenika z nastopnim vspredu: 1. Ob 8. uri sv. maša za ranjkega F. Breitschopfa. 2. „Nad zvezdami“ — pojó učitelji-pevci na grobu ranjkega. — 3. Nagrobni govor. — 4. „Blagor mu“ — petje. K množtevilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Listek.

Izpod napušča.

Napušč je že sam po sebi mnogo vreden, ceni ga mlado in staro. Pod njim se hladi utrujen delavec, tam si stavijo otroci o vročih poletnih dneh svoje hišice in po nedeljah zbirajo se pod njim možje in žene, fantje in dekleta, da rečejo marsikatero pametno, pa tudi katero šaljivo.

O marsikaterem napušču napisala bi se lahko zanimiva zgodovina; kaj pa še le o tem, katerega imam jaz v mislih.

Le pomislite, tam v kotu, kjer se stekajo tri važne okrajne ceste, stoji Vam precej velika zidana hiša s širokim napuščem, izpod katerega lahko

opazuješ ves promet na teh cestah. Vrhu tegà je pa v hiši še priljubljena krèma in vsi vinski bratci in vse take sestre morajo mimo tebe, če si hočejo dušo privezati sè sladko kapljico, ki se toči v tej hiši. Ni li velezanimiv in spomina vreden tak napušè? Priporočam vsakomur, kdor hoče spoznati življenje našega priprostega naroda, da se s tem napušèem seznanì.

Pod ta napušè torej sem se spravil minulo nedeljo, t. j. 2. dan t. m., da bi opazoval marsikaj in še kar bod', posebno pa zavednost in odloènost učiteljev, ki so za ta dan v tej hiši napovedali zborovanje s prosto zabavo. Deževalo je sicer lepo po malem in vztrajno že od ranega jutra, a kaj je rahel dežek proti vztrajnosti učiteljev!

In res, komaj sem na svojem prostoru nekoliko časa sedel in si ga kupico privošèil, primahata jo že dva, on in ona, ki sta še le došla v okraj; gotovo sta nameravala takoj pristopiti društvu. No, to je že nekaj, če se èlovek takoj pobriga za svoje društvo. Kmalu za tema prikoraka tam nekod od severnega zahoda precej visok samec, tudi učitelj, novinec v našem okraju, moral je vsaj poldrugo uro mesiti debelo in gosto blato. Taka navdušenost je tudi nekaj vredna! Želel sem samo videti še „stara garda“ in se ž njo veseliti novega prirastka. Zdaj

postoji pred menoj še néznana mi kočija in iz nje se izmotajo trije učitelji-korenjaki. Med njimi bil je zopet učitelj-novinec v okraju, ki si je za 4. reci štiri ure dolgo pot najel voz, med potjo pa naložil tudi dva „stara gardista“, ki sta hotela pešice — jeden dve in drugi jedno uro daleè — priti do cilja. V gostilni so se tovariši kmalu seznanili in postali nekoliko živahni, ali prave zadovoljnosti le nisem zapazil. Vsak čas je bil kdo pri oknu: „A zakaj teh ni? Tam imajo pokritih voz na izbiro in trem skupaj bi tudi stroški ne bili preveliki, saj ni tako daleè. — Od druge strani bi tudi lahko dva došla, ki sta pri okrajni cesti, komaj jedno uro hoda oddaljena ter lahko dobita voz. — Zakaj smo pa mi prišli, ki imamo dalje? Drugokrat pa jaz ne pridem. — Tako društvo paè ne bo unogo doseglo.“

Vse to in še mnogo krepkejšega sem slišal skozi okno ter pomiloval one štiri, ki so se toliko žrtvovali, da bi se seznanili z društvem, a svojega smotra niso dosegli. Gotovo bodo prihodnjiè s tem večjim navdušenjem prišli k zborovanju, kali? „Stara garda“ le tako naprej; v lepem vremenu ni časa, v slabem pa ni mogoèe.

Kaj ne, tak napušè vendar ni kar si bodi.

Sitnež.

Dopisi in razne vesti.

Maribor. Pri mariborski izpraševalni komisiji za ljudske in meščanske šole oglasilo se je v pomladanskem roku k izpitu 10 kandidatov in jedna kandidatinja za ljudske šole, dva kandidata pa za meščanske šole. Od teh sta dva ljudskošolska kandidata in jeden kandidat za meščanske šole reprobirani, vsi drugi pa so skušnjo sreèno prebili in sicer gg. Janko Fras (Sv. Andrej v Slov. goricah), Majcen Alojzij (Cven), Maichen Anton (Sv. Rupert v Slov. gor.), Pušenjak Ivan (Sv. Križ), Šerbak Janez (Črešnovce) in Vodenik Martin (Slov. Bistrica) za ljudske šole z slovenskim in nemškim učnim jezikom, gđc. Karolina Riedler (Maribor), g. J. Loparnik (Dunaj) in Ludovik Zinauer (Št. Andrej v lipn. okr.) pa le za šole z nemškim učnim jezikom; kandidat gospod Franc Gabršek (Ljubljana) pa za meščanske šole I. skupino z nemškim in slovenskim učnim jezikom. Pismeno so bila reševati ta-le vprašanja:

A. za ljudske šole:

I. Pedagogika in nemški učni jezik: Die Strafe ein Erziehungsmittel.

II. Slovensko: Kako se poučuje zanimivo?

III. Raèunanje: 1. Berechne die einfachen Zinsen, welche 324 K Capital in 5 Jahren zu 4°/_o tragen.

Diese Aufgabe ist auf alle jene Arten zu lösen, die beim Kopf- und schriftlichen Rechnen im Ge-

brauch sind und zwar soll dabei die Stufenfolge eingehalten werden, welche in der Volksschule einzuhalten ist. (Slovensci slovenski.)

2. Eine Frau gibt dem Kaufmanne $3\frac{1}{4}$ kg Flaumfedern à 8.96 K; von dem Betrage lässt sie eine alte Schuld von 6.68 K abrechnen, und für das übrige Geld nimmt sie Barchent, das m zu 96 h; wie viel erhält sie? (Uebersichtliches Bild.)

3. Welches Gewicht hat annähernd ein 3.5 m langer Balken aus Eichenholz, dessen Querschnitt ein Quadrat ist und am unteren Ende 24 cm, am oberen 20 cm Umfang hat? (1 dm³ Eichenholz wiegt 0.86 kg.)

IV. Realije. 1. Wie sorgt der Lehrer für gründliche Aneignung des geographischen Lehrstoffes?

2. Für die Besprechung des Kuckucks auf der Oberstufe der Volksschule ist eine eingehende Disposition zu entwerfen. (Slovenski.)

3. Erklärung einer Wasserleitung und zwar methodisch. (Slovenski.)

B. za meščanske šole:

I. Pedagogika: Das Gedächtnis, dessen Bedeutung für Erziehung und Unterricht und dessen Pflege mit besonderer Rücksichtnahme auf die Gegenstände der von Candidaten gewählten Fachgruppe.

II. Nemško: Wie hat die Sturm- und Drangperiode auf Goethe und Schiller eingewirkt und wie

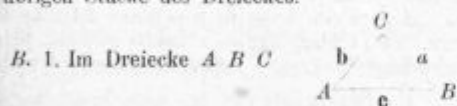
haben sich die beiden Dichter von dem Einfluss derselben allmählich befreit?

III. Slovensko: Slovnice slovenske: njih razvoj in pomen za slovenščino od protestantske dobe doslej.

IV. Matematika. A. 1. Jemand erhält von einem Kapitale 120 fl. Zinsen und von einem zweiten, welches um 6000 fl. grösser ist und 2% mehr einbringt als das erste, in der gleichen Zeit 540 fl. Zinsen, wie gross sind die beiden Capitalien?

$$2. \frac{\sqrt{1+x} + \sqrt{1-x}}{\sqrt{1+x} - \sqrt{1-x}} = \frac{a}{b}$$

3. In einem Dreiecke ist die Seite $b = 1238 \text{ mm}$, die Seite $c = 519 \text{ mm}$ und der der ersten Seite gegenüberliegende Winkel $B = 78^\circ 17' 20''$; berechne die übrigen Stücke des Dreieckes.

beträgt $c = 7 \text{ cm}$ die Höhe auf die Seite a beträgt 4 cm , die Höhe auf die Seite b beträgt 6 cm ; das Dreieck ist zu construieren.

2. Drei Quadrate mit den Seiten 3 cm , 5 cm und 6 cm sind zu zeichnen und sodann ein Quadrat zu construieren, welches die Summe der 3 Quadrate vorstellt.

3. Es sind die beiden Projectionen eines regelmässigen Octaëders zu zeichnen; eine Diagonale ist 10 cm lang und steht auf der horizontalen Projectionsebene auf und senkrecht. — Man construiere Selbst- und Schlagschatten dieses Körpers für beliebige Lichtstrahlenrichtung, ferner berechne man Volumen und Oberfläche dieses Körpers.

Sämmtliche Fragen sind in Tusche auszuziehen.

V. Geografija. 1. Warum ist das Klima Europas viel milder als das der anderen Welttheile unter gleicher geographischer Breite? (Beispiele.) Slovenisch.

2. Böhmens Industrie und eine oro-hydrographische Skizze dieses Kronlandes mit den wichtigsten Städten an der Elbe und Moldau.

VI. Zgodovina. 1. Die socialen Verhältnisse Roms nach dem dritten punischen Kriege und der Versuch der beiden Gracchen sie zu ändern.

2. Die Verleihung der Ostmark an die Babenberger und die Erweiterung derselben durch dieses Geschlecht. (Slovenisch.)

VII. Risanje: 1. Perspektivzeichnen nach einem Gipsmodelle mit Angabe der Selbst- und Schlagschatten und der Lichtstellen.

2. Zeichnen nach einem einfachen plastischen Ornamente (Gipsmodell) mit entsprechender Schattierung.

(Izpiti učne usposobljenosti za učne in meščanske šole) so v Ljubljani trajali od

3.—14. maja. Aprobirani so sledeči kandidati in sledeče kandidatnje. Za prvo skupino meščanskih šol: Z nemškim učnim jezikom s. Marija Anunziata Branchi in s. Brigita Oražen, z nemškim in slovenskim učnim jezikom pa s. Bernarda Raktelj. Za drugo skupino meščanskih šol z nemškim in slovenskim učnim pa s. Filomena Fabjan in s. Maksimiljana Kolenc (z odliko). Za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom so prebili izpit: Gospodje Ivan Baraga, Franc Borštnik, Engelbert Kavčič, Vincencij Krek, Ivan Stupica, Ivan Zupančič, gospica Terezija Mihelič in s. Hildegardis Lebar (z odliko), z nemškim učnim jezikom pa s. Ignacija Klump (z odliko). Specijalni izpit za nemški učni jezik na ljudskih šolah sta prebila gospod Alojzij Bajec in gdč. Marija Hanel, dopolnilni izpit za katoliški verouk gospoda Ivan Kremžar in Franc Makovetz, izpit za francoščino z nemškim učnim jezikom pa Angiolina baronica Manfroni-Manfort (z odliko), in gospodični Elza Polaczek in Adelajda pl. Purschka. — Na e. kr. ženskem učiteljskem je zadobila učno usposobljenost za pouk v ženskih ročnih delih z nemškim učnim jezikom s. Karolina Bišćak.

(Proti Ebenhoch-ovi šolski predlogi) se sklepajo resolucija za resolucijo ne le od strani učiteljstva ampak tudi od drugih društev in korporacij. Štajerska učiteljska zveza („Lehrerbund“) pa je te dni poslala obema zbornicema državnega zbora dobro utemeljeno peticijo, naj bi se ta predloga odklonila.

„Slovanska knjižnica“, snopič 60. in 61. Cena 36 kr. Ta zvezek prinaša zbrane „Poezije“, katere je zložil goriški pesnik Zamejski. Pesmi so posvečene Mileni Črnogorki, italijanski prestolonaslednici. Večina zbranih pesmij je bila objavljena v „Ljublj. Zvonu“ in drugod. Pesmi se splošno odlikujejo z gorkim čutom za domovino, za krasoto narave in za moralnost. Pesnik pa razpolaga zlasti z veliko fantazijo, kar se pokazuje posebno v daljših vizijah, odah in drugod. — Hvaležni moramo biti vrlo podjetnemu založniku gosp. A. Gabrščeku, da je podal slovenskemu svetu šopek novonabranih poezij beneškega peva Zamejskega!

(Veliki srbski dobrotvor.) — Miloš baron Bajić, nekdanji srbski poslanec na ogerskem zboru, je daroval 100.000 glđ. sa zgradbo srbskega gimnazija v Novem Sadu. Srbski narod na Ogerskem ima res veliko dobrotnikov, mej katerimi zavzema odlično mesto tudi baron Bajić. Bog daj tudi Slovincem nekoliko takšnih baronov!

Pedagogični razgled.

(Novi pritlikavski narod.) Pariški geografski družbi je sporočil neki profesor iz Tur-

kešana, da prebiva na pusti, 140.000 m² obsežni visoki planoti osrednje Azije doslej neznano pritlikavo ljudstvo, ki živi popolnoma divje, se celo leto živi le od lova in ne pozna niti denarja niti drugega zamenjalnega sredstva. Kakor ljudje so tudi domače živali pritlikave rasti. Voli dosežejo komaj velikost evropskih oslov, osli pa ovo srednjega psa; koze in ovce so prav majhne živalice. Po mnenju raziskovalcev je vzrok pritlikavemu razvitju ljudi itd. jako slaba prehranitev na pusti planoti.

(Deželni jezik v galiških šolah.) V Galiciji gospoduje poljski jezik, če tudi je tam Malorusov več od Poljakov. Ruski jezik je v Galiciji pravcati Pepeluhar, kakor v šolah narodnih, tako i v višjih šolah. Le počasi ustanovljajo se ruske šole, počasi dobiva si ruščina na srednjih šolah svojo pravico; večina srednjih šol in učiteljskih v zgolj ruskih okrajih je polsko-ruskih, na kojih se posveča poljščini mnogo več truda in časa nego ruščini. Okrajni nadzorniki šol morajo izpričati znanje obeh jezikov, čim je onim v zgolj poljskih

okrajih dovolj, da obvladajo poljščino. Rusini jako težko prenašajo preziranje maternega svojega jezika, toda preslabi so, da bi se trinogom svojim uprli. Lani predlagal je poslanec Barvinski, naj bi se predavalo na gimnazijah v Galiciji v obeh jezikih. Letos prišel je odgovor na ta predlog. V tem se sicer priznava potreba obeh jezikov. Toda previsoko število tedenskih ur (35) in nedostatek učnih močij ovira doslej še uresničenje želj tlačanov. Minister obljubil je, da ustanovi 2—3 ustanove za kandidate učiteljstva ruskega jezika. Ko bode dostalo učnih močij, spregovori opet minister o ruščini na poljskih gimnazijah.

Zahvala.

Slavna Posojilnica v Makolah, koje načelnik je naš deželni poslanec, častiti gospod Mihael Lendovšek, je darovala tukajšnji četirirazrednici 30 gl. za nakup učnih knjig in popolnitev šolarske knjižnice. Za ta blagi dar se v imenu mladine prisrčno zahvaljuje Svetlin Jože, šol. vodja.

Št. 220. Razpis učiteljskih služb.

V tem okraju se razpisujejo s tem službe:

1. učitelja-voditelja jednorazrednic v Lomu in na Vrhu pri Opatjemselu.
2. potovalnega učitelja za Leupo in Zavrh.
3. učiteljice v Kalu, Opatjemselu in Ročinju.
4. podučitelja v Renčah.
5. nadučitelja dvorazrednic v Batujah in Oseku.

Vse službe so III. plač. vrste z dohodki določenim v deželnih šolskih postavah 10. marca meseca 1870 in 15. oktobra meseca 1896. I. Potovalni učitelj dobiva še 100 gl. potnine.

Prosilci naj vložijo prošnje s spričevali učiteljske usposobljenosti najdalje do 4. julija meseca 1897. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Gorici.

C. kr. okr. šol. svet v Gorici, dne 16. maja mes. 1897. l.

Št. 256. Razpis natečaja.

(Nadučiteljska, učiteljska in podučiteljske službe.)

V celjskem političkem okraju je ta-le učna mesta definitivno eventualno tudi provizorično umestiti:

V vranskem šolskem okraju:

1. Mesto učitelja in šolskega voditelja na jednorazredni ljudski šoli v Marija Reki, pošta Št. Pavel v Savinjski dolini, III. plačilni razred.

V šmarnem šolskem okraju:

2. Nadučiteljsko mesto na novo aktivirani dvorazredni ljudski šoli v Pristavi, III. plač. razred.

3. Podučiteljsko mesto na novo aktivirani dvorazredni ljudski šoli v Pristavi, III. plač. razred in prosto stanovanje.

4. Podučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli na Sladkigori, pošta Šmarje pri Jelšah, III. plač. razred.

Prošnjiki in prošnice za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z zrelostnim in s sposobnostnim spričevalom in pri takih, ki še niso v službi, tudi z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico), z ozirom na mesta šolskih voditeljev pa še vrh tega z dokazom usposobljenosti za subsidiarčni pouk v katoliškem verouku, potem predstojnega okrajnega šolskega sveta do 20. junija meseca 1897. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

V Celju, dne 14. maja meseca 1897. l.

Predsednik: Attems s. r.

„Slovanska knjižnica“

izhaja vsak mesec v 5 do 6 pol obsežnih snopičih. Cena za celo leto 1 gl. 80 kr., v razprodaji pa po 18 kr. snopič. — Doslej je izšlo že 61 snopičev.

„Knjižnica za mladino“

Doslej sta izšla dva letnika po 12 snopičev, torej skupaj 24 snopičev. Cena letniku je 2 gl. 40 kr., posameznim snopičem pa 25 kr. — Naročila sprejema „Goriška tiskarna A. Gabršček“ v Gorici. — V Mariboru se pa dobé v prodajalnici Marije Pristernik, Tegetthoffstrasse št. 13.

Higij. c. kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponarejanje priporoča po nizki ceni in tudi na obroke. V Kannici pri Mariboru. Iv. Weixl, naduč.

Tvorišči in tovarišice, kupujte in naročajte „Knjižnico za mladino“ in „Popotnikov koledar“ za 1897. l.

Vsebina. I. Poziv članom „Zaveze“! — II. Utrinki iz socijalne pedagogike. (X.) (Brinjos.) — III. Formalne stopnje. (II.) M. Lichtenwallner. — IV. Slovstvo. — V. Društveni vestnik. — VI. Lästek. (Izpod napušča.) — VII. Dopisi in razne vesti. — VIII. Natečaji in inserati.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.